

АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Стаття містить результати вивчення депозитної діяльності українських банків в контексті дослідження українського банківського сектору в посткризовий період.

Ключові слова: депозити в гривні, депозити у валюті, термін депозитних вкладів, безстрокові депозити, безстрокові депозити, відношення кредит-депозит.

Статья содержит результаты изучения депозитной деятельности украинских банков в контексте исследования украинского банковского сектора в посткризисный период.

Ключевые слова: депозиты в гривнах, депозиты в валюте, срок депозитных вкладов, бессрочные депозиты, соотношение кредит-депозит.

The article contains results of studying the deposit activity of the Ukrainian banks under the research of the Ukrainian banking sector in the post-crisis period.

Key words: Uah deposits, FX deposits, deposit on demand deposits, loan-deposit ratio.

Постановка проблеми. Світова фінансово-економічна криза здійснила негативний вплив, суттєво знизивши рівень зростання економіки України. Не уникала суттєвого погіршення і банківська сфера, що обумовлено змінами кредитної та депозитної політики і структури.

Невирішена частина проблеми. Підвищення ризиків на світових ринках відіграло значну роль і обумовило чинне співвідношення кредитів до депозитів в українських банках.

Аналіз тенденцій, що склалися в українській банківській системі, надає можливість подолати переешкоди на шляху подальшого розвитку діяльності українських банків з надання кредитів.

Метою даної статті є надання результатів дослідження діяльності українських банків з надання депозитів для формулювання висновків щодо її розвитку у короткостроковій перспективі.

Основний матеріал. З моменту відтоку матеріальних ресурсів банків в ситуації, що склалася протягом 2008-2009 років, депозити клієнтів представляли значний ризик для банків. Чинне законодавство, враховуючи структуру термінів депозитів, дозволяє клієнтам банків відкликати їхні кошти майже в будь-який час, не зважаючи на те, чи закінчився термін, чи ні. Отже, для більшості банків безстрокові депозити стали більш переважними ніж строкові із-за їх меншої вартості.

Згідно із даними відділу статистики НБУ на кінець 2011 року загальна сума коштів на депозитах резидентів складала 471,6 трильйонів гривень (серед них 64,9% депозити домогосподарств). Темпи росту склали 16,8% у порівнянні з попереднім періодом, як показано на рис. 1 (річні темпи росту депозитів домогосподарств склали 14,5%).

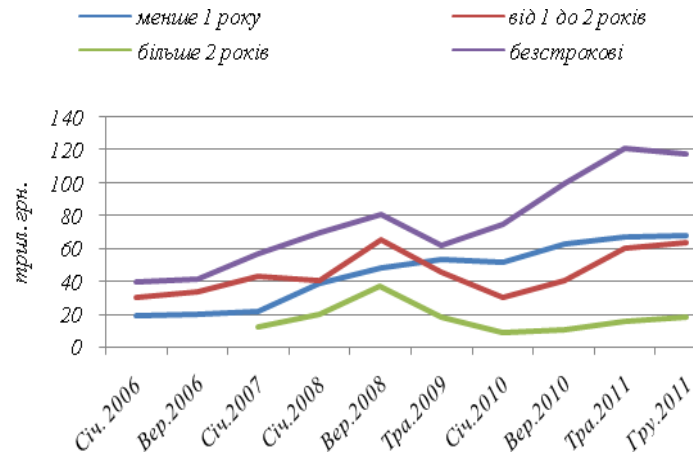

Рис. 1 Динаміка депозитів резидентів України у гривні

Сума валютних депозитів перерахована у відповідності до офіційного курсу і надана на рис. 2. Дані щодо депозитів терміном від 1 до 2 років включають депозити терміном більше 2-х років.

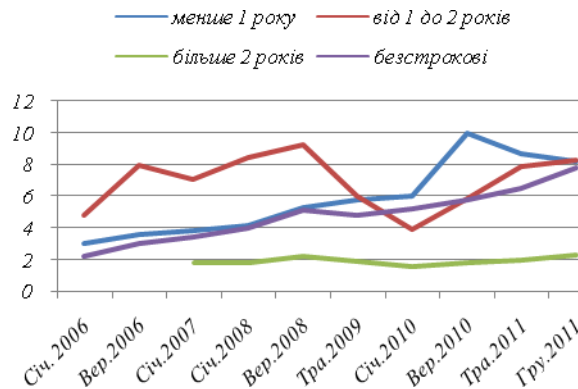

Рис. 2 Динаміка депозитів резидентів України у валюті

Як видно з рисунків, наданих вище, при найбільш песимістичному сценарії розвитку економіки безстрокові депозити є першим елементом відтоку матеріальних ресурсів банків. Однак, тенденція таких депозитів швидко змінюється, і після відтоку спостерігається їх вливання в банківську систему. Українська банківська система сьогодні більше покладається на безстрокові і коротко-строкові депозити. Наряду з цим, українська банківська система характеризується суттєвим відтоком в середньо-строкових депозитах із строками погашення від одного до двох років. Такі депозити занурилися у сон наприкінці 2008-2009 роках і є найбільш нестабільним різновидом депозитів. Найбільша частка безстрокових депозитів припадає на українські банки, чого не можна сказати про банки з іноземним капіталом, і слід згадати про зростання останнім часом матеріальних ресурсів цих банків як

від домогосподарств, так і від бізнесу. Це відбувається завдяки збільшенню депозитної ставки українськими банками і пасивністю банків з іноземним капіталом, які залежать від їхніх головних офісів, що стежать за темпами зростання (наприклад, російські банки).

Зростання ризиків на світових ринках відіграло свою роль у формуванні українськими банками співвідношення кредит до депозиту. Дані з таблиці 1 показують його рух до 1x, що підтримується як відсутністю кредитного «буму», так і структурою депозитних вкладів клієнтів банків. Банки з капіталом європейських країн мають співвідношення кредит/депозит більше, ніж вся українська банківська система, коли вони отримували фінансування «материнських» банків. З огляду на те, що ці банки мають на меті формування співвідношення кредит/депозит 1-1.1x на ринках, що розвиваються, вважаємо, що українські банки повинні притримувати той же баланс в структурі кредит/депозит.

Розглядаючи капіталізацію банків слід зазначити, що 13% є рівнем безпеки для нормативу достатності капіталу банків (RCAR). З огляду на це, є п'ять банків з групи найбільших банків України, які мають це норматив на рівні 13% або нижче: Приватбанк, Райффайзен Банк Аваль, ВТБ Банк, Надра Банк, Банк Фінанси і Кредит, у яких недостатньо можливостей абсорбувати втрати шляхом формування резервів у випадку необхідності і які мають збільшити капітал або зменшити ризиковані активи. Найбільше зменшення (на 36,3% до 5,2 трил. грн.) достатнього капіталу спостерігалося наприкінці 2011 року в Райффайзен Банк Аваль і на 56,4% в Укргазбанк до 2,7 трил.грн.

Розглядаючи можливості банків формувати резерви в обсязі, лімітованому НБУ, слід зазначити існування суттєвої різниці між великими українськими банками. Тільки державні банки, такі як Ощадбанк та Укрексімбанк здатні вдвічі збільшити резерви для покриття невиключених кредитів. Беручи до уваги найгірший сценарій зростання резервів на покриття можливих втрат по кредитах, до двох досить консервативних банків можна додати УкрСиббанк та ОТП Банк. Інші банки, які належать до групи найбільших банків згідно з класифікацією НБУ можуть потребувати вливань капіталу при песимістичному сценарії розвитку, що може бути непосильним завданням для деяких з них.

Здатність банків формувати резерви для покриття втрат не порушуючи норми достатності капіталу передбачає поточний рівень достатності капіталу та наявність ризикованих активів. Для песимістичного сценарію розвитку розрахунок резервів на покриття можливих втрат по кредитах має враховувати історичну інформацію банку, а також висновки наглядової ради щодо їх збільшення.

Висновок. Темпи зростання обсягів кредитів лишаються млявими. Банки продовжують свою повсякденну роботу по поверненню своїх базових ресурсів шляхом залучення депозитів, результатом чого має бути суттєве зниження високого кредитно-депозитного індексу з 1.7x станом на кінець 2011 року до 1.2x в кінці 2013 року. За результатами дослідження української банківської системи можна зробити наступні висновки:

- з початку 2010 року безстрокові депозити отримали значну підтримку;
- середньострокові депозити демонструють найбільшу несталість;
- очікується подальший рух індексу кредит-депозит до 1x;
- капіталізація банків має не дуже райдужну тенденцію до;
- only a minority of the biggest Ukrainian banks presents a sufficient margin for possible LLR formation;
- українські банки сьогодні мають коротку валютну позицію і при можливому знеціненні гривні вони єдині постраждають матеріально..

Таблиця 1

Динаміка співвідношення кредит-депозит першої групи українських банків

	2кв09	3кв09	2009	1кв10	2кв10	3кв10	2010	1кв11	2кв11	3кв11	2011
Приватбанк	1.4	1.3	1.3	0.8	1.2	1.1	1.1	1.1	1.2	1.1	1.1
Ощадбанк	2.2	2.2	1.7	1.6	2.1	1.8	1.8	1.6	1.2	1.2	1.3
Укрексімбанк	2.8	2.2	2.4	2.3	2.1	2.0	1.8	1.6	1.4	1.2	1.4
Райффайзен банк Аваль	1.9	1.7	1.5	1.4	1.3	1.3	1.2	1.1	1.1	1.0	1.1
УкрСіббанк	3.6	3.1	3.0	2.5	2.3	1.9	1.7	1.6	1.3	1.2	1.2
Укрсоцбанк	3.3	3.1	3.3	1.6	2.7	2.3	2.2	2.0	2.0	1.9	1.6
ВТБ Банк	5.4	5.5	5.0	4.6	3.2	2.4	2.3	3.2	2.8	2.6	2.8
Промінвестбанк	1.7	1.6	1.5	1.7	1.4	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3	1.6
Альфа-банк	2.5	2.5	2.0	2.8	2.8	2.1	2.0	1.7	1.6	1.5	1.6
Надра банк	2.2	2.2	2.3	1.8	2.4	2.5	2.6	2.5	2.7	3.3	2.5
ОТР Банк	5.0	4.3	3.9	3.0	3.4	2.9	2.8	2.3	2.3	2.0	2.0
Фінанси і кредит	2.0	2.2	2.5	2.2	2.3	2.1	2.0	1.7	1.8	1.5	1.8
Брокбізнесбанк	1.4	1.5	1.5	0.4	1.4	1.4	1.2	1.3	1.1	1.1	1.1
Укргазбанк	1.4	1.5	1.8	2.6	1.2	1.1	1.2	1.1	1.3	1.3	1.1
Кредитпромбанк	2.6	2.7	2.7	2.7	2.4	2.1	1.7	1.4	1.3	1.3	1.3
Банк Форум	2.7	2.3	2.2	1.5	1.8	1.5	1.5	1.3	1.2	1.1	1.2
Середнє по групі 1	2.6	2.5	2.4	2.1	2.1	1.8	1.7	1.7	1.6	1.5	1.5
Загалом по банківській системі	2.4	2.3	2.3	2.2	2.0	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.4

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua/
2. Сичов В. О. Банківська справа. Центральний банк і грошово-кредитна політика. Банківські операції: Навчальний посібник. - / В. О. Сичов, В.Т. Александров, В.В. Остапенко - К.: АВТ, 2004. - 528 с.
3. Коцовська Р.Р., Павлишин О.П., Хміль Л.М. Банківські операції: Навч. посібник - К: УБС НБУ: Знання. - 2010. - 390 с.
4. Балабанов И.Т. Банки и банковское дело. – СПб: Питер, 2007. –304 с.